

School Principals, Teachers, Students and Their Parents' Views on E-School Implementation in the Ministry of National Education Information Management System: A Case Study *

İlhan Günbayı¹Fatma Turan²

ABSTRACT. The aim of this study was to analyze school principals, teachers, students and their parents' views on Ministry of National Education e-School System. In this qualitative study, data collecting methods were semi-structured individual and focus group interviews which were based on open-ended questions, metaphors and document analysis of drawings by students. The sample consisted of 3 principals, 11 subject teachers, 6 students and 6 parents. In this study, data were analyzed via qualitative data analysis methods (content analysis). The most important result obtained from this research was that principals, teachers, students and parents were generally satisfied with using those systems. However, they thought that those systems would be more functional with some arrangements.

Key words: e-School , information management system, principals, teachers, students, parents

SUMMARY

Purpose and significance: The aim of this study was to analyze school principals, teachers, students and their parents' views on Ministry of National Education e-School System.

Methods: This study was carried out in Antalya Kuzdere Hacı Mehmet Saygın Compulsory Education School. The population of the study consisted of 3 principals and 11 subject teachers who worked at junior high school section in Antalya Kuzdere Hacı Mehmet Saygın Compulsory Education School and 283 students who studied at this school in junior high school section and their parents. The sample consisted of 3 principals (1 head manager and two vice principals), 11 subject teachers, 6 students (2 students from 6th grade, 2 students from 7th grade and 2 students from 8th grade), 6 parents (parents of these 6 students). In this study which was a qualitative research with a holistic single case, data collecting methods were semi-structured individual and focus group interviews which were based on open-ended questions, metaphorical analyses and document analyses based on students' drawings. Data were collected from December 20 through January 20. The face-to-face interviews with the participants were recorded. In this study, data were analyzed via qualitative data analysis methods (content analysis). On the basis of this data analysis, findings and interpretations were scrutinized. At the end of the study, suggestions related to the findings were put forward.

Results: The most important result obtained from this research was that principals, teachers, students and parents were generally satisfied with using those systems. But they thought that those systems would be more functional with some arrangements.

Discussion and Conclusions: The qualitative design which was used in the research enabled researchers to get school principals, teachers, students and their parents' views on e-school system in detail. By the qualitative research's nature, school principals, teachers, students and their parents' views on e-school system were analyzed without generalizing. This was important to see its different dimensions holistically.

* This study was supported by Akdeniz University Research Projects Coordination Unit.

¹ Assoc. Prof. Dr. İlhan GÜNBAI, Akdeniz University, igunbayi@akdeniz.edu.tr

² Bil.Uz., Ayşe Ahmet Atmaca İlköğretim Okulu, mailto:fatmaturan2007@hotmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sisteminin Bir Alt Sistemi Olarak E-Okul Uygulamasına İlişkin İlköğretim Okullarındaki Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri: Bir Durum Çalışması*

İlhan Günbayı³

Fatma Turan⁴

ÖZ. Bu araştırmanın amacı yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin Milli Eğitim Bakanlığı e-Okul Sistemi'ne ilişkin görüşlerini tespit etmektir. Nitel bir araştırma olan bu çalışmada veri toplama yöntemleri: açık uçlu sorulara dayanan yarı yapılandırılmış bireysel ve odak grup görüşmeleri, metafor ve öğrenci çizimlerine dayalı doküman analizidir. Araştırmanın çalışma grubunu 3 yönetici, 11 branş öğretmeni, 6 öğrenci ve 6 veli oluşturmaktadır. Bu çalışmada veriler nitel veri analiz yöntemlerinden (içerik analizi) yararlanarak analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen en önemli sonuç yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve velilerin genel anlamda bu sistemleri kullanmaktan memnun olmalarıdır. Ancak bazı düzenlemelerle sistemlerin daha işlevsel olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler. e-Okul, bilişim sistemi, okul müdürü, öğretmen, öğrenci ve veli

GİRİŞ

Günümüzde bilgiye ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi kendi yapısına uydurabilen, buna yenilerini ekleyebilen toplum ya da kişiler güçlü olarak kabul edilmektedir (MEB, 2000).

Bilgiye ulaşabilen, bilgiyi kullanabilen birey ve toplumlarla, bu olanaktan yoksun kalanlar arasındaki farklılaşma, yeni yüzyılda ayırt edici bir özellik olarak ortaya çıkacaktır (DPT, 1997). Ülkelerin dünyadaki etkinliği, bu değişime ayak uydurmanın kaçınılmaz sonucu olarak toplumlarına bilgiye ulaşmayı, bilgiyi yaymayı ve kullanmayı sağlayacak her türlü araç ve teknolojiden yararlanmayı sağlayabilmeleri ile yakından bağlantılı olacaktır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte ülkeler, bilgi toplumuna geçişte bir takım aşamalardan geçmişlerdir. Bilgi toplumuna geçişte bu gün gelinen aşama ise ülkelerin kamu yönetimlerini yeniden yapılandırması sonucunda ortaya çıkan “elektronik devlet”in oluşumudur.

“Geleceğin devleti” olarak da tanımlanabilen “elektronik devlet”; temel olarak kamu hizmetinin verdiği alanlarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması yoluyla daha şeffaf, vatandaşa daha yakın, daha ucuz ve daha iyi çalışana idari yapı olarak tanımlanabilir. Bu kavrama eşdeğer olarak “sanal devlet” kavramı da kullanılmaktadır (İnce, 2001). e-Devlet kısaca devlette yapılan her işlemin ve devlet tarafından verilmesi gereken hizmetlerin, uygun bilişim teknolojileri kullanılarak elektronik ortama transferi olarak tanımlanmaktadır (Yaman, 2008).

Dünya genelinde birçok gelişmiş ülkenin yönetim yapılarında e- devlet uygulamalarına çoktan başladığı görülmektedir. Örneğin; ABD bilişim ve iletişim sektörlerinde öncü bir ülke olduğu kadar e-devlet uygulamalarında da önde gelen ülkeler arasındadır. ABD, 1993 yılında “Acces America” adlı tüm kamu hizmetlerinin tek duraklı olarak çevrim içi sunulmasına olanak sağlayan bir uygulamayı başlatmıştır. Bu uygulamayla birlikte e- devlet programı kapsamında 2003 yılı kadar bağımsız olarak verilen kamu hizmetlerinin bir portal bünyesinde bütünleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla program kapsamında “firstgov” adlı internet portalı tasarlanmış ve 2001 yılında hizmete girmiştir.

AB, ABD ve Japonya karşısında küresel rekabette geri kalmamak amacıyla Aralık 1999'da Avrupa Komisyonu tarafından benimsenen e- Avrupa girişimini destekleyerek Haziran 2000'deki Fiera AB Konseyinde “e- Avrupa 2002 Eylem Planı” kabul etti. 2002'de kabul edilen e-Avrupa Eylem Planı'yla ucuz, güvenli ve hızlı internet, insanlara ve becerilere yatırım, internet kullanımını özendirme gibi temeller üzerine inşa edilen e-devlet uygulamaları eğitim, sağlık hizmetleri gibi kamu hizmetleriyle birlikte, ticaretin geliştirilmesi ve elektronik iş ortamının sağlanabilmesi amacıyla da geliştirildi (e-Devlet Kapısı, 2010).

* Bu çalışma Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir.

³ Assoc. Prof. Dr. İlhan GÜNBAI, Akdeniz University, igunbayi@akdeniz.edu.tr

⁴ Bil.Uz., Ayşe Ahmet Atmaca İlköğretim Okulu, <mailto:fatmaturan2007@hotmail.com>

Türkiye'nin e- devlet yolundaki yapılanma süreci ise 2001 yılında e-Avrupa+ Girişimi'ne katılımıyla başlamıştır. e-Avrupa+ programına resmen katılmamızdan bir yıl gibi kısa bir süre sonra 2002'de e-Türkiye Girişimi Taslak Eylem Planı kamuoyuna açıklanmıştır. Bu planda e-Türkiye'nin amaç ve hedefleri yer almaktadır: “Ülkemizde bilgi toplumuna geçiş yapı taşlarının oluşumunun hızlandırılması, daha ucuz, hızlı ve güvenli internet erişimi, insan kaynağına yatırım ve internet kullanımının yaygınlaştırılması hedeflerine ulaşabilmek için, e-Eğitim, e-Devlet, e- Ticaret, e-Çevre, e-Sağlık ve benzeri konular olmak üzere birçok alt bileşenle ele alınan e-Türkiye Girişimi Eylem Planı Türkiye'nin bilgi toplumuna geçiş için taban oluşturacak ve yol gösterecektir.” (Başbakanlık, 2002).

58. Hükümet tarafından hazırlanan Acil Eylem Planında e- Dönüşüm Türkiye Projesi'ne yer verilmiş, söz konusu projenin koordinasyonu, izlenmesi, değerlendirilmesi ve yönlendirilmesi ile ilgili olarak DPT Müsteşarlığı görevlendirilmiştir. Bu görevin yerine getirilmesi amacıyla DPT bünyesinde Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. Ayrıca, 27 Şubat 2003 tarihinde yayınlanan 2003/12 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile e- Dönüşüm Türkiye Projesi'nin amaçları, kurumsal yapısı ve uygulama esasları belirlenmiştir (DPT, 2004).

DPT Müsteşarlığı Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı Eylül 2005'te “e-Devlet Proje ve Uygulamaları”nı kamuoyuna açıklamış ve e-devlet uygulamalarını sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırmaya göre Yasama ve Denetim Hizmetleri'nden Bilgi Edinme Hizmetleri'ne kadar 42 çeşit hizmet sınıfı vardır.

Bu sınıflandırmanın 25. sırasında yer alan “Eğitim Hizmetleri” sınıfı 11 tane kurumdan oluşmaktadır. Bu kurumlar şu şekildedir (DPT, 2005):

1. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
2. AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Ulusal Ajans)
3. Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)
4. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)
5. Milli Savunma Bakanlığı
6. Kültür ve Turizm Bakanlığı
7. Türkiye Bilimler Akademisi
8. Türkiye Akreditasyon Kurumu
9. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
10. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu
11. KOSGEB

Eğitim hizmetleri sınıfında yer alan “Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü” MEB adına “e-Devlet Proje ve Uygulamaları” kapsamında çeşitli çalışmalarını yürütmekte ve projeleri uygulamaya koymaktadır. Bu alanda hayata geçirilen projelerden en önemlileri hedefleri belirleyen “**Çağ Yakalama 2000 Projesi**” ile Dünya Bankası desteğiyle 1992 yılında çalışmalarına başlayan ve 1997 yılında tamamlanan “**Millî Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGP)**” dir. Çağ Yakalama 2000 Projesi hedefleri kapsamında MEB'de pek çok proje başlatılmış ve hayata geçirilmiştir.

Millî Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında uygulamaya geçirilen ve e-devlete ulaşma adımlarının en önemlilerinden biri de; “Millî Eğitim Bakanlığı Bütünleşik Yönetim Bilgi Sistemi (MEBSİS)” dir. Bu kapsamda Bakanlığın çeşitli birimlerinin faaliyetleri elektronik ortamda yapılmakta ve yönetim işlerinde bilgi teknolojilerinden yararlanılmaktadır. MEBSİS'in hayata geçirilmesi 1987 yılında PERSİS (Personel Sistemi) ile başlamıştır. Bu sebeple çeşitli alt sistemler oluşturulmuş ve Bakanlık birimlerinin hizmetine alınmıştır (Bayrakçı, 2005).

MEBSİS projesi ile kamu yeni bir terim olan “yönetim bilgi sistemi” ile tanışmıştır. Yönetim bilgi sisteminin tek bir tanımı olmayıp bu sistem ile ilgili değişik tanımlar çeşitli yazarlar tarafından yapılmıştır. Bu tanımlardan birisi şöyledir:

“Yönetim bilgi sistemi” diğer bir adıyla “ yönetim bilişim sistemi” işletmenin ilgili kişilerine (işletme yöneticilerine ve işletme dışındaki üçüncü kişilere) gerekli bilgileri sağlayan ve belirli rutin kararların (önceden belirlenmiş yöntemler çerçevesinde alınan kararlardır) verilmesi otomatik programlar dahilinde otomatik kılan bir sistem şeklinde tanımlanabilir (Köse, 1984).

Milli Eğitim Bakanlığı'nı yönetim bilişim sistemlerine yönlendiren temel neden ise Bakanlığın merkezi yapıya sahip olan büyük bir kurum olmasıdır. Eğitim politikalarının belirlenmesi, yatırım planlarının oluşturulması, bütçelerin hazırlanması, yeni kurumların açılması ve personel ihtiyacının belirlenmesi gibi önemli konularda merkezden karar verilmektedir. Kararlar ise hiyerarşik yapı

(Bakanlık, il milli eğitim müdürlükleri, ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okullar) içerisinde bakanlığa ulaşan sağlıklı olmayan veriler ve bilgiler ışığında alınmaktadır (Sevindim, 2004). Bakanlık mevcut hiyerarşik yapı içerisinde yöneticilerin karar vermesini kolaylaştırmak, değişik yerlerdeki bilgilerin doğru biçimde toplanarak bütün halinde sunulmasını sağlamak, hizmetlerin bilgi teknolojilerinden yararlanılarak daha etkin, daha ucuz, daha hızlı, doğru ve zamanında verilmesini sağlamak, iyi bir iletişim alt yapısı oluşturarak şeffaf bir yapı içerisinde tüm bilgileri personeli ve halkı ile paylaşmak nihai olarak eğitim sistemini çağdaş bir yapıya kavuşturmak ve yönetmek için MEBSİS (Milli Eğitim Bakanlığı Yönetim Bilişim Sistemi) Projesi'ni başlatmıştır (MEB, 2007).

MEBSİS Projesi kapsamında oluşturulan alt sistemler: **PERSİS** (Personel Yönetim Bilgi Sistemi), **İLSİS** (İl ve İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri Yönetim Bilgi Sistemi), **YÖSİS** (Yüksek Öğretim Yönetim Bilgi Sistemi), **BÜTSİS** (Bütçe Yönetim Bilgi Sistemi), **İMİSİS** (İdari ve Mali İşler Yönetim Bilgi Sistemi), **YDSİS** (Yurt Dışı Eğitim Bilgi Sistemi).

MEBSİS Projesi'nin alt sistemleri eş zamanlı olarak uygulamaya giremediği gibi bilişim sektöründeki teknik gelişmelere paralel olarak bazı alt sistemlerin projeden çekilmesi veya ihtiyaç duyulan yeni yazılım ve modüllerin sisteme eklenmesi suretiyle proje yeniden yapılandırılmıştır. 1987'de MEBSİS olarak başlatılan ve yukarıdaki alt sistemleri içeren proje 2004 yılında bu yeni yapılandırmalar da göz önüne alınarak Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemi (MEBBİS) olarak yeniden isimlendirilmiştir.

1987 yılından bu güne değin birçok yapılandırma sürecinden geçen MEBBİS son olarak 2009 yılında yeniden yapılandırılmış ve bunun sonucunda MEBBİS 'i oluşturan alt sistemler personel, öğrenci, taşınır ve taşınmazlara yönelik olarak modüller şeklinde geliştirilmiştir.

Bu gün MEBSİS içerisinde yer alan e- Okul Sistemi tüm bu alt sistemler içerisinde farklı bir konuma sahiptir. Diğer alt sistemler bakanlık kurum veya personeline yönelikken e-Okul, bakanlığın var olma sebebi olan öğrencilere yönelik olarak hizmet vermektedir. e- Okul Sistemi'ni diğer alt sistemlerden farklı kılan diğer sistemin hitap ettiği kesimin çokluluğundandır. e-Okul Sistemi, bir kuruma yönelik küçük bir sistem gibi görünse de aslında o, öğrenci ve velileri de içine alan için büyük bir yönetsel sistemdir.

e-Okul Sistemi, e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi ve e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi olmak üzere iki alt modülden oluşmaktadır. Ayrı iki sistem gibi görünmelerine karşın bu iki modül birlikte çalışmakta ve e-Okul Sistemi adı altında birleşmektedirler.

e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi, ilköğretim kurum işlemleri ve öğrenci işlemleri olmak üzere iki modülden oluşmaktadır. Bu iki modüldeki bilgilerin e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ne geçişi ile birlikte veliler öğrencilerin okul durumlarını takip edebilmektedirler.

İlköğretim kurum işlemleri modülü okul ve öğrenciye ait işlemlerin yürütülmesini ve denetlenmesini sağlar. Okula ait genel bilgilerin girilmesi, okulun öğretim şeklinin belirlenmesi, Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin kaydının yapılması, sınıf ve şubelerin düzenlenmesi, ücretli derse giren öğretmenlerin bilgilerinin girilmesi, öğrenci fotoğraflarının eklenmesi, nakil işlemleri, sınav işlemleri, sosyal faaliyetlerin belirlenmesi, olumsuz davranışların kaydedilmesi ve öğrenci genel bilgilerinin düzenlenmesi bu bölüm kullanılarak yapılabilecek işlerdir.

İlköğretim öğrenci işleri modülü öğrenciye ait işlemlerin detaylı olarak yürütüldüğü bölümdür. Öğrenci arama işlemlerinin yapılması, öğrenciye ait bilgilerin daha detaylı olarak girilmesi bu modül kullanılarak yapılabilecek işlerdir.

e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi ise, velilerin öğrenci devamsızlıkları, notları, ders programı, okuduğu kitaplar, aldığı belgeler ve okul müdürlükleri tarafından yapılan duyurulardan haberdar olmasını sağlayan bir sistemdir.

e- Okul'un MEBBİS'e dahil olması yaklaşık 4 yıl kadar kısa bir süre önce gerçekleşmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı, MEBBİS ile kurum ve personel bilgilerinin yönetimi için kurmuş olduğu yapının, okul ve öğrenci bilgileri için de sağlanabilmesi amacıyla e- Okul Projesi'nin başlatılmasına karar vermiş ve 2005 yılında bu konuda çalışmalara başlamıştır.

e- Okul uygulamasının pilot çalışması okul ve öğrencilere yönelik yönetsel bir proje olarak 2006-2007 eğitim öğretim yılının başında beş ildeki (Adana, Ankara, Eskişehir, İstanbul, İzmir) ilköğretim okullarında e-Kayıt Projesi olarak başlamıştır. Uygulanan bu proje ile bu illerdeki ilköğretim okullarının birinci sınıfındaki öğrencilerin bilgileri Milli Eğitim Bakanlığı veri tabanına alınmıştır (MEB, 2007).

Okul öncesi ve ilköğretim okullarında uygulanmasına 2007-2008 eğitim öğretim yılı başında geçilen proje ile okul öncesi ve ilköğretim öğrencilerinin bütün iş-işlemlerinin elektronik ortamda yapılmaya başlanmasıyla, öğrencilerle ilgili (kimlik, adres, veli, not, puan, devam-devamsızlık, okuduğu kitap, haftalık ders programı, öğretmen, davranış puanları, duyuru, alınan belge bilgileri gibi) bütün bilgilerin fonksiyonel, anlık ve gerçek veriler olarak oluşması temin edilmiştir. e-Okul Sistemi tüm ilköğretim okullarında standart bir yapı oluşturarak uygulamalardan kaynaklanan hataları büyük oranda ortadan kaldırmış, ders çizelgelerinin oluşturulmasından, karne ve diploma düzenlemeye kadar her alanda standart bir yapı kurulmuştur (MEB, 2008).

e-Okul Sistemi'nin 2007-2008 eğitim öğretim yılı başında hayata geçirilmesi ile birlikte okul yönetiminde değişimlerin yaşanması kaçınılmaz olmuştur. Örneğin; e-Okul Sistemi, okul yönetimi için yapılacak iş ve işlemlerin yapılış şeklini değiştirmiş ve bunun sonucunda hem bu sistemi kullanacak hem de bu sistemden yararlanacak olan yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere kolaylıklar sağladığı gibi yeni sorumluluklar da getirmiştir. Bu yeni yönetim sistemine, sistemin getirdiği değişim ve yeniliklere ilişkin olarak yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin neler düşündüğünün bilinmesi, sistemin iyi işleyen ve aksayan yönlerinin tespit edilmesi, aksayan yönlerin düzeltilmesi ve nihai olarak geliştirilmesi açısından önemlidir.

Bu araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri'nin bir alt sistemi olarak e-Okul uygulamasına ilişkin ilköğretim okullarındaki yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla aşağıdaki problem ve alt problemlere yanıt aranmıştır?

1. Katılımcıların e-Okul Sistemi'ne ilişkin görüşleri nelerdir?
  - Katılımcıların e-Okul Sistemi ile ilgili ürettikleri metaforlar nelerdir?
  - Öğrencilerin e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'nin kendileri için ifade ettiği anlamı yansıtan çizimleri nasıldır?
2. Katılımcılar e-Okul Sistemi'nin değerlendirilmesi nasıldır ve katılımcılar sistemin gelişimine katkıda bulunmak için neleri önermektedirler?

YÖNTEM

Bilindiği gibi 2007-2008 eğitim öğretim yılında yeni bir okul yönetim bilgi sistemi olan e-Okul Sistemi'nin ilköğretim okullarında uygulanmaya başlaması ile birlikte yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve veliler yeni bir durumla karşı karşıya kalmışlardır. Araştırmada ilköğretim okulundaki yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin bu yeni durum hakkındaki algı ve düşüncelerinin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca uygun olarak nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Yin'e (1984) göre durum çalışması, araştırılan olguyu kendi yaşam çerçevesi içinde inceleyen, olgu ve içinde bulunduğu ortam arasındaki sınırların kesin hatlarla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemidir (Özçelik ve Yıldırım, 2002).

Araştırmada durum çalışması desenlerinden bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Bütüncül tek durum desenlerinde, isminden de anlaşılacağı gibi, tek bir analiz birimi (bir birey, bir kurum, bir program, bir okul ...vb) vardır. Bütüncül tek durum deseninin kullanım alanlarından biri de daha önce hiç kimsenin çalışmadığı veya ulaşmadığı durumlardır. Böyle durumların çalışılması da, daha sonraki araştırmacılar için daha önce bilinmeyen bir konunun su yüzüne çıkması ve daha sonra yapılacak araştırmalara temel oluşturması ya da yol göstermesi açısından önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Örnekleme

Araştırma bütüncül tek durum desenine uygun olarak Antalya Kemer Kuzdere Hacı Mehmet Saygın İlköğretim Okul'unun ikinci kademesinde gerçekleştirilmiştir. Bu ilköğretim okulunda ikinci kademe görevli 3 yönetici ve 11 branş öğretmeni ile öğrenim görmekte olan 283 öğrenci vardır.

Araştırmanın çalışma grubu ölçüt örnekleme yöntemine ve gönüllük esasına göre seçilmiştir. Ölçüt örnekleme yöntemi, araştırmacının derinlemesine bilgi edeceğini düşündüğü durumlarda

önceden belirlenen ölçütler çerçevesinde çalışma gruplarının belirlenmesi için kullanılır. Bu araştırmadaki ölçüt, çalışma grubundaki bireylerin tabi oldukları sistemleri kullanabilme yeterliliğine sahip olmalarıdır. Araştırmanın çalışma grubunu bu ölçüte uyan ve gönüllük esasına göre seçilen 3 yönetici (1 müdür ve 2 müdür yardımcısı), 11 öğretmen (8'i aynı zamanda sınıf rehber öğretmeni), 6 öğrenci (2 öğrenci altıncı sınıftan, 2 öğrenci yedinci sınıftan, 2 öğrenci 8. sınıftan) ve 6 veli (bu altı öğrencinin velileri) oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan yöneticilerin 1'i kadın, 2'si erkektir. Öğretmenlerin 8'i kadın, 3'ü erkektir. Öğrencilerin 5'i kadın, 1'i erkektir. Velilerin 4'ü kadın, 2'si erkektir.

Katılımcıların soruları içtenlikle cevaplandırılmaları için isimleri belirtilmeyip kodlanarak araştırmacı tarafından saklı tutulmuştur. Katılımcıların görüşlerinden alıntılar yapılırken şu kodlama sistemi kullanılmıştır. Y; yönetici, Öğt; öğretmen, V; veli, Ö; öğrenci, K; kadın, E; erkek, olduğunu ifade etmektedir. Örneğin (V1, K) kodu birinci, kadın olan veliyi ifade etmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada üç farklı nitel veri toplama yönetimi ve bu yöntemlere uygun araçlar kullanılmıştır. Bu veri toplama yöntemlerinden birincisi görüşme formlarıdır. Katılımcıların Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sisteminin bir alt sistemi olarak e-Okul uygulamasına ilişkin görüşlerini almak amacıyla açık uçlu sorulara dayanan yarı yapılandırılmış görüşme soruları katılımcı türüne uygun bireysel ve odak grup görüşme formlarına dönüştürülmüş ve bu formlar uygulanmıştır. Araştırmada bireysel ve odak grup görüşmeleri iki nedenden dolayı kullanılmıştır: birincisi bireysel görüşmelerle elde edilemeyen bilgilere ulaşmak, ikincisi ise bireyin tekbaşına vereceği cevaplar ile grup içindeki etkileşimi sonucu vereceği cevapların farklı olacağı düşüncesidir.

Araştırmada ikinci veri toplama yöntemi metaforlardır. Katılımcıların, e-Okul Sistemi'ne ilişkin ürettikleri metaforların, bu konuya bakış açılarını da yansıtacağı düşüncesinden yola çıkarak katılımcı türüne göre bireysel görüşmelerinde e-okul uygulamasına ilişkin görüşlerinin yanısıra onlardan e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi ya da e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi hakkında metafor üretmeleri de istenmiştir. Bu amaçla katılımcılara "e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ni/ e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ni bir canlı veya nesneye benzetseydiniz bu ne olurdu? Neden?" sorusu sorulmuştur.

Araştırmada üçüncü veri toplama yöntemi dokümanlardır. Araştırma'nın gelişim basmağının somut işlemler döneminden soyut işlemler dönemine doğru geçiş sürecinde olan ilköğretim ikinci kademedeki öğrencilerin soyut düzeydeki bir soruyu daha rahat bir şekilde anlayıp cevap verebilmeleri onlardan bu soruyu sözel olarak cevaplamalarının yanı sıra bu soruya ilişkin resimler de çizmeleri istenmiştir.

Verilerin Toplanmasında Etik Prosedürler

Bu araştırmada dört farklı katılımcı türü bulunmaktadır: yöneticiler, öğretmenler, veliler ve öğrenciler. Bu katılımcılardan yöneticiler, öğretmenler ve velilerle görüşmeye geçmeden önce onlar araştırmanın amacı hakkında bilgilendirildi. Araştırmaya katılımlarının gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirileceği belirtildi. Araştırmada hiçbir surette isimlerinin geçmeyeceği ve kendilerine takma bir isim atanacağını söylenildi. Bu sayede araştırmanın gizliliği ve güvenliği konusunda katılımcılara güven verildi. Araştırmanın kaydedilmesindeki iki neden açıklandı: birincisi görüşmeden elde edilecek verilerin daha iyi analiz edilebilmesi ve ikincisi zaman kazanmak. Katılımcıların görüşmenin kaydedilmesi konusunda hem fikir olmaları ve araştırmaya gönüllü olarak katılacaklarını beyan etmelerinin ardından onlardan araştırmaya katılım için izin formunu okuyup imzalamalarını istenildi.

Araştırmadaki dördüncü katılımcı türü olan öğrencilerin 18 yaşından küçük olmasından dolayı araştırmaya katılımlarını sağlayabilmek için ise velilerinden izin alınması gerekiyordu. Bu yüzden araştırmaya katılacak öğrencilerin velileri ile bu konuda bir görüşme yapıldı. Bu görüşmede aynı şekilde araştırma hakkında velileri bilgilendirip onlara gerekli açıklamaları yapıldı. Velisi oldukları öğrencilerin araştırmaya katılımlarını kabul eden velilerden izin formunu okuyup imzalamalarını istenildi.

Verilerin Analizi

Araştırma üç çeşit nitel veri toplama aracı kullanılmıştır: bireysel ve odak görüşmeleri, metafor ve doküman incelemesi. Veri toplama araçlarının da özellikleri dikkate alınarak veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Fox'a göre (1969) içerik analizi, sözel ve yazılı verilerin belirli bir problem veya amaç bakımından sınıflandırılması, belirli değişken veya kavramların ölçülmesi ve bunlardan belirli bir anlam çıkarılması için taranarak kategorilere ayrılmasıdır (Yalçın, 2009, s.3). İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkiler ulaşmaktır. Nitel araştırma verileri dört aşamada analiz edilir: (1) verilerin kodlanması, (2) temaların bulunması, (3) kodların ve temaların düzenlenmesi, (4) bulguların tanımlanması ve yorumlanması ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Görüşmelerden, metaforlardan ve doküman incelemesinden elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Görüşme ve doküman incelemesinden elde edilen veriler ilk olarak kodlanmış (kavramlaştırılmış) ve bu kodlar arasındaki ilişkiler (temalar) belirlenmiştir. Daha sonra kodların ve temaların düzenlenmesi yapılmış ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

BULGULAR

Yöneticilerin e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ne İlişkin Görüşleri

Yöneticilerinden ikisi e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi ile ilgili olarak olumlu algıya sahipken diğer yönetici ise ne olumlu ne de olumsuz bir algıya sahiptir. Olumlu algıya sahip bu iki yönetici e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ni bir düzen ve bir kolaylık olarak algılanmaktadır.

Yöneticiler, öğretmenler için kolaylık, daha temiz daha düzenli bir ortamda çalışma geliyor. (Y, 2, E)

Geçmişteki sistemleri de bildiğim için e- Okul denince aklıma rahatlık geliyor. Nedeni ise bu sistem geçmiş sistemlerden farklı olarak birçok işimizi kolaylaştırdı. (Y, 1, E)

Bu iki yöneticiden farklı olarak diğer yönetici ise e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi ile ilgili olarak ne olumlu ne de olumsuz algıya sahip olup e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ni diğer sistemlerle işbirliği içinde çalışan ve yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin kullanımına açık bir sistem olarak algılanmaktadır.

Aklıma gelen şey öğrencilerin bilgilerinin kayıtlı olduğu bir sistem. Öğretmen öğrenci kullanımına açık, idarecilerinin farklı bir sisteminin olduğu öğrenci bilgilerinin tamamen Mernis ile bağlantılı olarak çalıştığı bir sistem. (Y, 3, K)

Öğretmenlerin e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ne İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerden dördü e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi ile ilgili olarak olumlu algıya sahipken diğer öğretmenler ise ne olumlu ne de olumsuz bir algıya sahiptir. Olumlu algıya sahip bu dört öğretmen e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ni bir düzen, kolaylık, hızlı erişim ve rahatlık olarak algılanmaktadır.

Düzen geliyor. Sistemde her şey çok düzenli çünkü. (Öğrt, 8, E)

e- Okul uygulaması denilince aklıma kolaylık ve çabukluk geliyor. Çünkü e-Okul size internet ağının olduğu her yerden öğrenciler hakkındaki bilgilere kolay ve hızlı bir ulaşabilme imkânı sağlıyor. (Öğrt, 4, K)

Hızlı iletişim geliyor. Velinin hemen bilgilendirilmesi geliyor. Öğretmenin de zamanında sınav okuyup hemen girmesi geliyor. (Öğrt, 5, K)

Rahatlık geliyor. Eskiden çarşaf diye tabir ettiğimiz not çizelgeleri şeyler vardı. Yanlış yaptık

mi daksille düzeltme de olmadığı için yeni baştan yazıyorduk. Şimdi daha rahat isteğin zaman e-Okul'a girip düzeltbiliyoruz. (Öğrt, 10, K)

Öğrenmelerden altısı e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi ile ilgili olarak ne olumlu ne de olumsuz algıya sahip olup e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ni okuldaki işlerin özellikle de öğrenci ile ilgili bilgilerin elektronik ortama aktarıldığı bir sistem olarak algılanmaktadır.

Okulla ilgili işlerin elektronik ortama aktarılması. (Öğrt, 9, K)

Sorumluluk geliyor. Yapmam gereken, girmem gereken yazılılar geliyor. (Öğrt, 2, K)

Öğrencilerin bilgileri. Karne geliyor. Notların, performansların girildiği karne yerine geçen bir sistem geliyor. (Öğrt, 1, K)

Öğrencilerin notları, öğrencilerin bilgileri. Daha çok öğrenci ile ilgili şeyler geliyor. (Öğrt, 3, K)

Öğrencilerin notları geliyor. Çünkü sisteme en çok not giriyoruz. (Öğrt, 6, E)

Öğrencilerin yaptığı çalışmaların sonucunun sanal ortamda görülebilmesi. (Öğrt, 7, K)

Bütün öğretmenlerden farklı olarak bir öğretmen ise ne olumlu ne de olumsuz algıya sahip olup e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ni yapılandırmacı eğitimin doğasına uygun olarak ortaya konmuş bir sistem olarak algılanmaktadır.

Öğretmenlerin, yöneticilerin, öğrencilerin velilerin yapılandırmacı eğitim sisteminin doğasına uygun olarak bilgiye kendilerinin erişimlerini sağlayan bir sistem aklıma gelmektedir. Klasik eğitim sisteminden farklı olarak bu sistemde kişiler bilgiye ulaşma yollarından bilirler. e-Okul sayesinde kişiler bu bilgileri bir başkasından öğrenmek yerine kendileri öğrenebilirler. (Öğrt, 11, E)

Öğrencilerin e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ne İlişkin Görüşleri

Öğrencilerden beşi e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi ile ilgili olarak ne olumlu ne de olumsuz bir algıya sahipken bir öğrenci ise olumsuz bir algıya sahiptir. Ne olumlu ne de olumsuz bir algıya sahip bu beş öğrenci e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ni öğretmenlerin, öğrencilerin karne almadan önce ders notlarını, davranış notlarını ve dersle ilgili her türlü bilgiyi girdiği yalnızca kendilerin değil ailelerinin de bu bilgileri görmek için girebildiği bir site olarak algılanmaktadır.

e-Okul denince aklıma, öğrencilerin karne almadan önce bilgi aldıkları yer geliyor. (Ö, 1, E6)

e-Okul denince aklıma, içinde ders notlarımızın, davranış notlarımızın ve dersle ilgili şeylerin olduğu bir site geliyor. (Ö, 2, K6)

e-Okul denince aklıma, öğretmenlerimizin notlarımızı girdiği bizim de notlarımızı gördüğümüz bir site geliyor. (Ö, 4, K7)

e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi denince aklıma, annem ve babamın benim okuldaki sınav sonuçlarım hakkında bilgi sahip olması geliyor. (Ö, 5, K8)

e-Okul denince aklıma sınav sonuçları, notlar ve karne geliyor (Ö, 6, K8)

Bu beş öğrenciden farklı olarak bir öğrenci ise e-Okulla ilgili olarak olumsuz algıya sahip olup ailesinin e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ni bir soru bankası olarak algılanmaktadır. Öğrencinin görüşünde de anlaşılacağı üzere böyle bir bu algılayışında yatan neden ailesinin onun okuldaki düşük

başarı durumunu görmeleri sonucunda kendisine baskı yapıp ders çalışması için soru bankaları vermeleridir.

e-Okul denince aklıma, anne ve babamın baskısı ile soru bankaları geliyor. e-Okul'dan notlarımın düşük olduğunu babam soru bankası eve getiriyor ve bu kitaptaki soruların hepsini çözeceksin diyor. (Ö, 3, E7)

Velilerin e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ne İlişkin Görüşleri

Velilerin beşi e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi ile ilgili olarak olumlu algıya sahipken biri ise ne olumlu ne de olumsuz bir algıya sahiptir. Olumlu algıya sahip bu beş veli Sistemi günümüzün koşulları gereği öğrencilerin eğitim ile ilgili her türlü bilginin elektronik ortama aktarıldığı, velilerin de istedikleri zaman hızlı bir şekilde bu bilgilere ulaşabildikleri bir sistem bir düzen ve bir kolaylık olarak algılanmaktadır.

Günümüzde her alanda olduğu gibi eğitim alanında da her türlü bilginin elektronik ortama taşındı. e-Okul çocuğumun okulla ilgili tüm bilgilerini internet aracılığı ile daha çabuk görebildiğim bir sistem. (V,1, K6)

Öğrencilerin eğitim ile ilgili her türlü bilginin olduğu bir sistem. (V,2, K6)

Anne ve babaları çocuklarının notları, davranışlarını, okuldaki durumunu hakkında bilgilendiren sistem. (V,3, K7)

e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ni, okula gelmediğimiz zamanlarda çocuğumuzun devam-devamsızlık durumunu, ders notlarını, sınıf içerisindeki derse katılımını öğrenebildiğimiz bir hizmet olarak algılıyorum. (V,4, E7)

e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ni, çocuğumuzun okulla ilgili olarak her türlü bilgilerin her an elimizin altında olmasını sağlayan velilere yönelik bir hizmet olarak algılıyorum. (V,6, K8)

Bu beş veliden farklı olarak veli ise e-Okulla ilgili olarak ne olumlu ne de olumsuz algıya sahip olup e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ni öğrencilerin yazılı sonuçlarına, performans notlarına bakabildiğimiz bir internet ortamı olarak algılanmaktadır.

e-Okul'a çok fazla girmedim için bu konuda fazla bir bilgim yok. Genel olarak e-Okul'un yazılı sonuçlarına, performans notlarına bakabildiğimiz bir internet ortamı diye biliyorum. (V,5, K8)

Yöneticilerin e-Okul Sistemi İle İlgili Ürettikleri Metaforlar

Her üç yönetici de e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'nin farklı özelliklerine odaklanarak farklı metaforlar üretmişlerdir. Yöneticilerin ürettikleri bu metaforların tek ortak yönü ise hepsinin de olumlu olmalarıdır. Yöneticilere göre e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ni kullanıcıları arasında bir bağ kurması açısından köprüye, kapsadığı bilginin çokluğu açısından uzaya sürekli genişleyen bir sistem olması açısından balona benzemektedir.

e-Okul denince aklıma gelen ilk şey bir köprü oluyor. Çünkü bu sistem öğretmen, öğrenci ve veliler arasında bir köprü kuruyor ve onları birbirine bağlıyor. (Y, 2, E)

Uzaya benzetiyorum. e-Okul da onun gibi kapsayıcı. Birçok bilgiyi barındırıyor içerisinde. (Y, 3, K)

e-Okul ilk çıktığında ben bir balon benzetmesi yapmıştım. Bu benzetme de arkadaşlarımdan çok hoşuna gitmişti. Hani balon üfleyince şişip büyür ya e-Okul tıpkı bir balon gibi yeni özellikler

eklendiği için sürekli büyüyor. Sistem ilk çıktığında küçük bir balonu büyüdükçe de hem bizim daha kolay iş görmemizi hem de eğlenmemizi sağladı. (Y, 1, E)

Öğretmenlerin e-Okul Sistemi İle İlgili Ürettikleri Metaforlar

Öğretmenlerden yedisi e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi ilgili olarak olumlu metaforlar üretirken dördü ise ne olumlu ne de olumsuz bir yargı belirten metaforlar üretmiştir. e-Okul’la ilgili olarak üretilen bu 11 metafordan sadece ikisi e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi’nin olumlu bir özelliği konusunda ortaktır. Diğer metaforlar ise e-Okul’un farklı özelliklerine odaklanılarak farklı metaforlar üretmiştir. Ortak konuda benzer olumlu metaforlar üreten bu iki öğretmen e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi’ni bilgileri hızlı bir şekilde iletmesi bakımında uçağa ve dünyanın en hızlı koşan hayvanı olan çıtaya benzetmişlerdir.

Bilgileri hızlı bir şekilde sunması bakından uçağa benzer. (Öğrt, 5, K)

e-Okul’u en hızlı koşan hayvan olan çıtalara benzetiyorum. Çünkü kişiler e-Okul sayesinde yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, veliler bilgilere çok hızlı bir şekilde ulaşabilmektedirler. (Öğrt, 11, E)

Farklı özelliklere odaklanarak olumlu metaforlar üreten bu beş öğretmen e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi’ni detayları göstermesi açısından merceğe, öğretmene yardımcı olması açısından sekretere, harcanan emek karşısında alınan sonuç bakımından ağaca, içerisindeki bilgilerin düzenli olması bakımından kütüphaneye benzemektedir.

Merceğe benzetiyorum. Mercek görünmeyen şeylerin bile görülebilir kılar. Veliler açısından baktığımızda e-Okul sayesinde önceden göremedikleri şeyleri bile görebiliyorlar. (Öğrt, 2, K)

Sekretere benzetiyorum. Öğretmene yardımcı olup onu işlerini kolaylaştırdığı için. (Öğrt, 4, K)

Ağaca benzetirim. Ağaca su verirsin. Sana meyve verir. e-Okul’a da öğrencilerin notlarını, okuduğu kitapları, dersteki davranışlarını girersin. O sana öğrencinin başarısını gösterir. (Öğrt, 7, K)

Kütüphaneye benzetiyorum. Çünkü sistemde bir düzen var. Tıpkı kütüphanede olduğu gibi istediğini istediğin yerde bulabiliyor. (Öğrt, 8, E)

Beyne benzetiyorum. Bilgileri hafızasına kaydedebiliyor. İsteddiği zaman değiştirip yenisini ekleyebiliyor. (Öğrt, 10, K)

e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi ilgili olarak ne olumlu ne de olumsuz yargı belirten metaforlar üreten bu dört öğretmen göre e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi, kapsadığı alanın genişliği ve çeşitliliği bakımından ağaca, bilgileri tekrar edebilme özelliğinden dolayı papağana, bilgilerin gizliliği açısından yöneticiye ve veri girişinin yapılabilmesi açısından not defterine benzemektedir.

Bir ağaca benzetirdim. Çünkü e- Okul bütün milli eğitim camiasını kapsıyor. e-Okul bir ağaçsa okullar onun ana gövdesi, öğretmenler dalları, öğrenciler de yaprakları. (Öğrt, 9, K)

Eğer e-Okul bizim oraya yazdıklarımızı söyleyebilseydi papağana benzerdi. Çünkü biz de öğrencilere notlarını söylüyoruz. e-Okul da öğrencilere notlarını söylüyor. (Öğrt, 1, K)

Yöneticiye benzetiyorum. Her şey ondan saklı. e-Okul’da da öyledir ya. (Öğrt, 3, K)

Not defterine benzetiyorum. Çünkü eskiden not defterlerine yazardık notları şimdi ise e-Okul'a yazıyoruz. (Öğrt, 6, E)

Öğrencilerin e-Okul Sistemi İle İlgili Ürettikleri Metaforlar

Öğrenciler e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'nin farklı özelliklerine odaklanarak farklı metaforlar üretmişlerdir. Okul yöneticilerinin ürettikleri bu metaforların tek ortak yönü ise hepsinin de olumlu olmalarıdır. Öğrencilere göre e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi gizliliği açısından kara kutuya, sunduğu bilgiler açısından kitaba, bilgilerin evlerine kadar gelmesi açısından arabaya, bilgilerin kendilerine hızlı bir şekilde sunulması açısından uçağa, bilgileri saklaması açısından beyne ve kapsadığı bilginin çeşitliliği açısından ağaca benzemektedir.

Kara kutuya benzetiyorum. Çünkü şifresini bilmeyen çocuklar ve ebeveynler giremez. (Ö, 1, E6)

e-Okul'u kitaba benzetiyorum. Çünkü kitaptan bilgiler alırız. e-Okul'dan da kendimizle ilgili bilgileri alıyoruz. (Ö, 2, K6)

Arabaya benzetiyorum. O da kapımıza kadar gelen bilgi gibi. (Ö, 3, E7)

Uçağa benzetiyorum. Çünkü uçak bir yere kısa sürede gidip geliyor. Biz de e-Okul'dan notlarımıza kısa sürede bakabiliyoruz. (Ö, 5, K8)

Beyne benzetiyorum. Çünkü e-Okul da beyin gibi notlarımızı hafızasında tutuyor ve onları saklıyor. (Ö, 4, K7)

Ağaca benzetirdim. Eğer okul bir ağaç olsaydı ağacın bir dalı ders notları ,bir dalı davranış notları, bir dalı sene sonu not ortalaması.....vb olurdu. (Ö, 6, K8)

Velilerin e-Okul Sistemi İle İlgili Ürettikleri Metaforlar

Velilerin e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi ile ilgili ürettikleri metaforların hepsi de olumludur.

Velilerden ikisine göre e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi öğrencileri kendi eğitim durumları hakkında bilgilendirip gelişmesine yardımcı olması açısından sarmaşığın ağıdığı bir desteğe yine öğrencileri kendi eğitim durumları hakkında bilgilendirmesi açısından ansiklopediye benzemektedir.

Ben e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ni bir sarmaşığın ağıdığı bir desteğe benzetiyorum. Çünkü sarmaşıktaki birçok sürgün vardır ve bu sürgünlerin gelişmesi için bir yerden destek alması gerekir. Eğer çocuklara gelişmeye çalışan birer sarmaşıklarsa e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi de onların gelişimine destek olan bir sistem. Çünkü e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi velileri öğrencilerin eğitim durumları hakkında bilgilendirdiği için veliler öğrencilerine destek olabiliyor. (V,1, K6)

e-Okul'u çocuğumun eğitim durumu hakkında öğrenmek isteğim her şeyi gösteren bir ansiklopediye benzetiyorum. Ansiklopediler kitaplarımızda yer alır ve istediğimiz zaman o ansiklopediye bakabiliriz tıpkı e-Okul gibi. İstedikim zaman çocuğumla ilgili her türlü bilgiyi görebiliyorum. (V,2, K6)

Velilerden üçüne göre e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi öğrencilerinin eğitim durumları hakkında bilgilendirip uyarımadı açısından için alarm sistemine, rehber öğretmen veya postacıya benzemektedir.

e-Okul denince aklıma bir alarm geliyor. Eğer siz alarmın sesini kısarsanız o çalıştığı halde onu duyamazsınız. e-Okul da böyledir. O hep bir alarm gibi sizi çocuğunuz konusunda uyarır. Ancak bu uyarıyı duyup duymamak size bağlıdır. Siz ilgili bir veliyseniz onun bu uyarılarını

duyarsınız yok değilseniz duymazsınız. (V,3, K7)

e-Okul'u bir sınıf rehber öğretmenine benzetiyorum. Çünkü eskiden veli toplantılarına katıldığımız zamanlarda çocuklarımızın durumu hakkında bilgi almak için ilk olarak sınıf rehber öğretmeni ile görüşürdük. Şimdi ise çocuğumuzun durumu hakkında bilgi almak için e-Okul'a başvuruyoruz. (V,4, K7)

e-Okul'u postacıya benzetiyorum. Çünkü postacılar size genelde sevdiklerinizden haber getirir. Bu haberler bazen iyi de olabilir kötü de. e-Okul da en değerli varlıklarımız çocuklarımız hakkında bizlere haberler veriyor. Bu haberler bazen bizi sevindirebiliyor bazen de üzebiliyor. (V,5, K8)

Bir veliye göre ise e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi karneden önce tüm notlar görülebilmesi açısından elektronik karneye benzemektedir.

Karneden önce E'nin bütün notlarını görebildiğimiz için e-Okul'u elektronik bir karneye benzetiyorum. (V,6, K8)

Öğrencilerin e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'nin Kendileri İçin İfade Ettiği Anlamı Yansıtan Çizimleri

Öğrencilerin e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi hakkındaki algılayışlarını daha belirgin hale getirmek için öğrencilerden e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'nin onlar için ifade ettiği anlamı yansıtan çizimler yapmaları istenmiştir. Aşağıda her bir öğrencinin bu konudaki çizimi ve bu çizimlerine ilişkin betimlemeler ve yorumlar yer almaktadır.

Şekil 1'de yer alan e-Okul veli bilgilendirme sistemi'nin öğrenci –veli iletişimine etkisini anlatan resim altıncı sınıfa giden bir numaralı erkek öğrenci tarafından çizilmiştir. Resimde masa üstünde bir bilgisayar, bir kanepa ve iki insan figürü yer almaktadır. Burada yer alan iki insan figürü aslında biri öğrenci diğeri öğrencinin velisi (babası) olmak üzere iki kişiyi temsil etmektedir. Resim bir ev ortamına aittir. Resimdeki bilgisayar ekranında e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'nin görülmektedir. Öğrenci ve velisinin yüzü gülmekte olup birbirlerine sarılmaktadırlar. Bütün bu çizilenlerden yola çıkarak bu resmi şu şekilde yorumlayabiliriz: Buradaki veli evindeki bilgisayardan çocuğunun notlarının iyi olduğunu gördüğü zaman sevinmekte ve çocuğuna sarılmaktadır. e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi veli ile öğrencisi arasında bir iletişimi etkilemektedir.

Şekil 1. e-Okul veli bilgilendirme sistemi'nin öğrenci –veli iletişimine etkisi

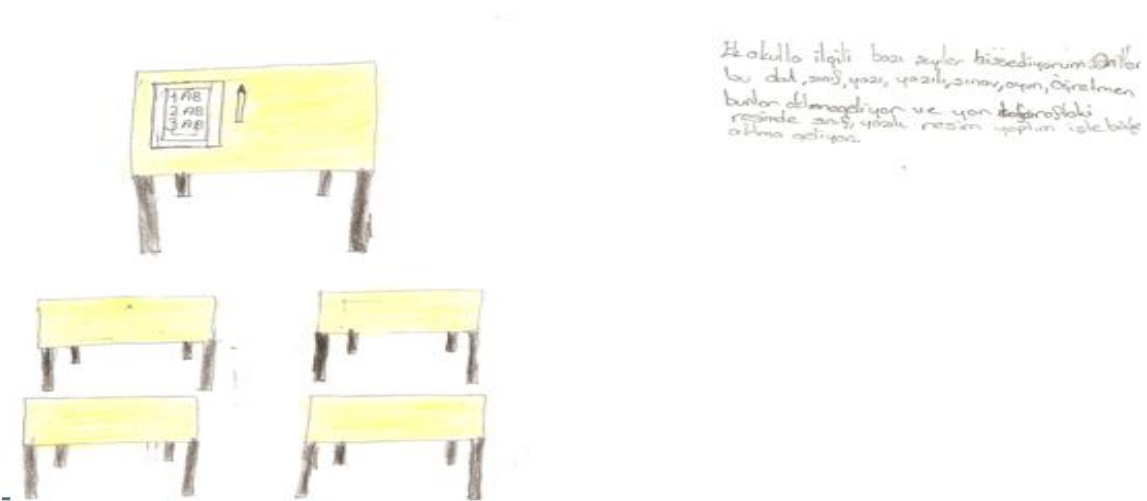
Şekil 2’de yer alan bazı öğretmenlerin veri girişini öğrencilere yaptırmasını gösteren resim ise altıncı sınıfa giden iki numaralı kız öğrenci tarafından çizilmiştir. Resimde bir okul ve üç insan figürü yer almaktadır. Burada yer alan üç insan figürü aslında biri öğretmen diğeri öğrenci olmak üzere iki kişiyi temsil etmektedir. Bu resimde öğretmen öğrenciye e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi’ne geçirmesi için notları vermektedir. Öğrenci de bu notları alıp sisteme geçirmektedir. Öğrencinin resim üzerindeki açıklamasını da göz önünde bulundurarak bu resmi şu şekilde yorumlayabiliriz: Okuldaki bazı öğretmenlerimiz sisteme veri girişlerini kendileri yapmayı öğrencilerine yaptırılmaktadırlar.

Şekil 2. Bazı öğretmenlerin veri girişini öğrencilere yaptırması

Şekil 3’de yer alan e-Okul veli bilgilendirme sistemi’nin öğrencilere okuldaki sınavları hatırlatmasını anlatan bir diğer resim yedinci sınıfa giden üç numaralı erkek öğrenci tarafından çizilmiştir. Resimde beş tane sıra masa ve bu sıralarda birinde üzerinde ise bir sınav kâğıdı ile kalem yer almaktadır. Resim bir sınıf ortamına, muhtemelen öğrencinin kendi sınıfına aittir. İnsan figürü olmadığı için resim çok açıklayıcı değildir. Bu nedenle öğrencinin resim üzerindeki açıklaması bu resmi yorumlamada çok önemli bir yere sahiptir. Resmin üzerindeki açıklamada öğrenci sınıf, yazılı ve sınav kelimelerini birden fazla kez kullanmıştır. Öğrencinin böyle bir resim çizmedeki neden büyük bir olasılıkla e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi’nden okuldaki yazılı ve sınav sonuçlarını öğrenebilmesidir. Buradan yola çıkarak şu yorumu yapabiliriz: Öğrenci e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi’nden okuldaki yazılı ve sınav sonuçlarını öğrenebildiği için, sistem ona okuldaki yazılı ve sınavları anımsatmaktadır.

Şekil 3. e-Okul veli bilgilendirme sistemi’nin öğrencilere okuldaki sınavları hatırlatması

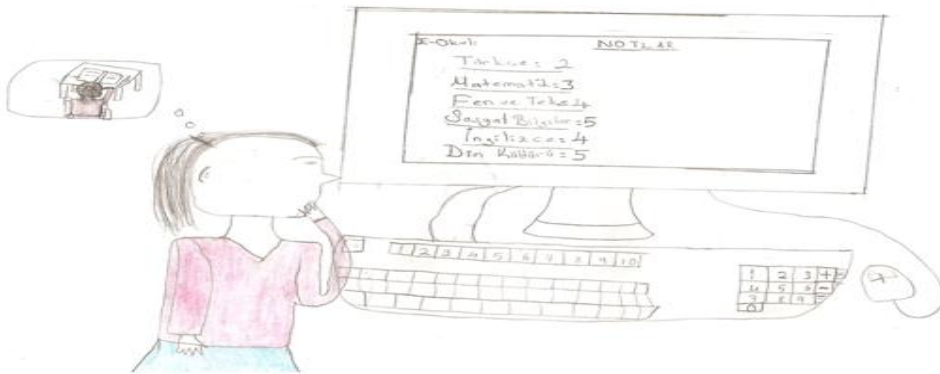
Şekil 4’de yer alan e-Okul veli bilgilendirme sistemi’nin öğrenciler tarafından kullanılmasını anlatan bir resim de yedinci sınıfa giden kız dört numaralı öğrenci tarafından çizilmiştir. Resimde masa üstünde bir bilgisayar, bir paspas ve bir insan figürü yer almaktadır. Burada yer alan insan figürü öğrencinin kendisini temsil etmektedir. Resim bir ev ortamına, muhtemelen de öğrencinin kendi odasına aittir. Resimdeki bilgisayar ekranında e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi’nin görülmektedir. Öğrenci bilgisayar ekranından Sistemdeki notlarına bakmaktadır. Bütün bu çizilenlerden yola çıkarak bu resmi şu şekilde yorumlayabiliriz: Bu öğrenci evindeki bilgisayardan kendi notlarına bakarak okuldaki başarı durumunu öğrenebilmektedir. e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi’nden sadece veliler değil aynı zaman da öğrencileri de bilgi almaktadırlar.

Şekil 4. e-Okul veli bilgilendirme sistemi’nin öğrenciler tarafından kullanılması

Şekil 5’de yer alan e-Okul veli bilgilendirme sistemi’nin öğrenciye kendi durumunu değerlendirme imkânı sunmasını anlatan bu resim sekizinci sınıfa giden beş numaralı kız öğrenci tarafından çizilmiştir. Resimde masa üstünde bir bilgisayar ve düşünen bir insan figürü yer almaktadır. Burada yer alan insan figürü öğrencinin kendisini temsil etmektedir. Resmin hangi ortama ait olduğu belli değildir. Resimdeki bilgisayar ekranında e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi görülmektedir. Öğrenci bilgisayar ekranından sistemdeki notlarına bakmaktadır. Öğrencinin yüz ifadesine bakılırsa öğrenci notlarını düşük bulmakta ve çalışması gerektiğini düşünmektedir. Bütün bu çizilenlerden yola çıkarak bu resmi şu şekilde yorumlayabiliriz: Bu öğrenci sistemden kendi notlarına bakarak okuldaki başarı durumunu öğrenebilmek, değerlendirmekte ve durumu ile ilgili olarak ne yapmaması gerektiğini düşünmektedir. e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi öğrencinin kendi durumu hakkında bilgi sahibi olmasını ve durumu hakkında öz değerlendirme yapmasına olanak vermektedir.

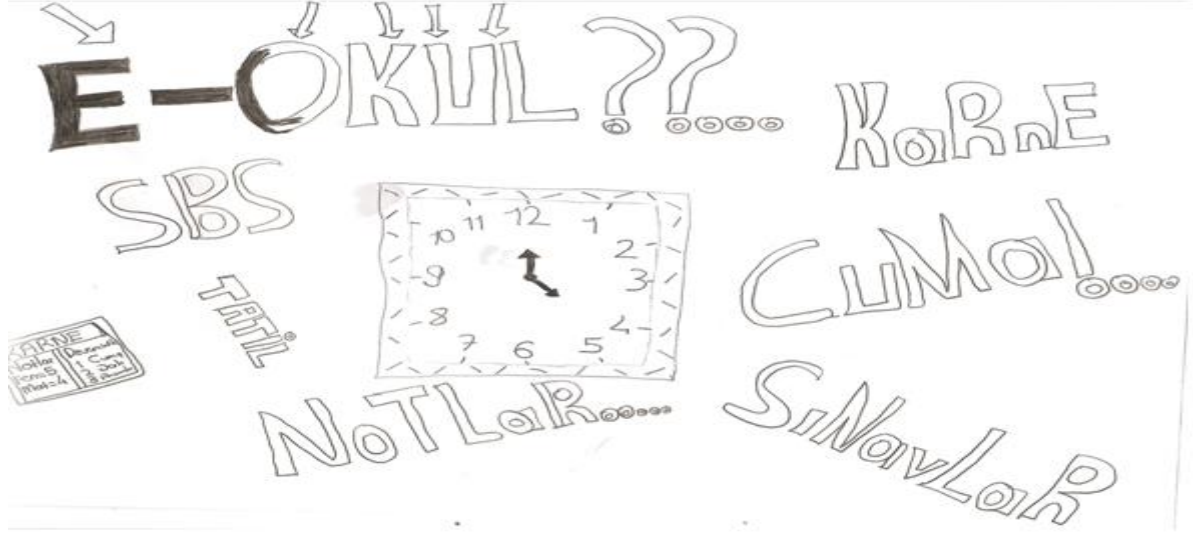
Şekil 5. e-Okul veli bilgilendirme sistemi’nin öğrenciye kendi durumunu değerlendirme imkânı sunması

Şekil 6'da yer alan e-Okul veli bilgilendirme sistemi'nin SBS sınavı açısından zamanın önemini vurgulayan bir resim de sekizinci sınıfa giden altı numaralı kız öğrenci tarafından çizilmiştir. Resimde bir saat, bir karne ve yazılar yer almaktadır. Resimde insan figürü olmadığı gibi yer de belirtilmemiştir. Resimde en dikkat çekici unsur resmin tam ortasındaki saattir. Bu saat figürünün anlaşılması için öğrencinin resimle ilgili açıklamasına yer vermek gerekir. Öğrencinin resimle ilgili açıklaması şu şekildedir: "Zaman hızla akıp gidiyor. Geri dönüş yok." Bu açıklamayı öğrencinin resimdeki yazıları ile birlikte ele alırsak öğrenci e-Okul, öğrenci de SBS' nin yaklaştığını ve zamanın daraldığını anımsatmaktadır. Sınavlar, tatil ve karne ise öğrenci için e-Okul ile özdeşleşmiş diğer kavramlardır.

Şekil 6. e-Okul veli bilgilendirme sistemi'nin SBS sınavı açısından zamanını önemini vurgulaması

Yöneticilerin Sistemi Değerlendirmesi ve Sistemin Gelişimine Katkıda Bulunmak İçin Sundukları Öneriler

Yöneticilerinin sistemin gelişimi üzerine sundukları öneriler zamandan tasarruf, maddi açıdan tasarruf, tasarım estetiği ve diğer sistemlerle veya kurumlarla bağlantı başlıkları altında toplanabilir.

Yöneticilerinden ikisi e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi üzerinden yürütülen nakil işlemlerinin çok zaman alması nedeni ile zamandan tasarruf sağlaması açısından nakil işlemlerinin bir uyarı sistemi ile birlikte sunulmasını istediklerini ifade etmişlerdir.

....e-Okul'dan nakil işlemlerini yürütmek ise gerçekten çok zaman alıcı. Çünkü öğrencinin geldiği kurumun nakil vermesi gerekiyor. Bazen bu konularda kurumlar arasında iletişim sorunları da yaşanabiliyor. Karşı okul nakil vermeyi untabiliyor. Bu taktirde karşı okulla iletişime geçip nakil istemek zorunda kalabiliyoruz. Bunun yerine karşı kurumdan bir nakil geldiği zaman bir uyarı devreye girse ve bizler de bu konudaki çalışmalarımızı kolayca yürütebilsek iyi olur diye düşünüyorum. (Y, 2, E)

Nakil gelen öğrencileri göstermek adına bir uyarı sisteminin olması iyi olur diye düşünüyorum. Zaten duyurular kısmında şey var. Son bilgiler mevcut. Tarih vererek sunuyor. O zaman haberimiz olunca öğretmen arkadaşlara bilgi veriyoruz. (Y, 3, K)

Yöneticiler ayrıca zaman tasarruf edilmesi açısından e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi üzerinden yürütülecek işlemler için her seferinde şifre istenmesi yerine gerekli olan şifrenin sadece sisteme ilk

girişte istenmesini ve uzun linkler yerine kısa arama motorlarının olmasını istediklerini ifade etmişlerdir.

e-Okul'da yapılacak işlemler için her seferinde şifre istenmesi yerine sisteme ilk girişte tek bir şifre girilmesini istiyorum. Bu sayede zamandan tasarruf edilebilir. (Y, 2, E)

Biraz önce söylediğim gibi öğrencilerimizle ilgili bilgilere ulaşmada kadar uzun linkler yerine kısa yollar ya da bir motoru olsa daha iyi olur diye düşünüyorum. (Y, 1, E)

Yöneticilerden biri e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'nin sunduğu tüm bu hizmetlerin yanı sıra haftalık ders programı ile öğretmenlerin nöbet listesinin de sistem üzerinden yapılmasını istediğini ifade etmiştir. Çünkü bu yöneticiye göre bu isteğinin gerçekleştirilmesi durumunda okulun bu hizmetleri için satın aldığı programlara harcadığı masraflar ortadan kalkacaktır. Dolayısıyla da maddi açıdan tasarruf sağlanacaktır.

.....Bildiğiniz gibi her sene başında öğretmenlerin haftalık ders programların ve nöbet listeleri oluşturulur. Okullar bu işlemleri yazılımlar sayesinde yapar. Ama bu yazılımları her kurum kendi temin etmek zorundadır. Okullarda bu programları para ödemeyerek elde ederler. Keşke e-Okul bu konu üzerinde de bir çalışma yapsa. Ve bizler de her sene bu yazılımlara para vermek zorunda kalmamak. (Y, 2, E)

Bu yönetici ayrıca bu kadar sık kullanılan bir alt sistemin diğer alt sistemler arasında kolayca ayırt edilmesi açısından e-Okul Sistemi'nin MEBBİS yapısı içerisinde daha farklı ve görsellik açısından daha dikkat çekecek bir konumda olmasını istediğini ifade etmiştir.

e-Okul başlı başına bir sistem diğer sistemlerden soyutlanamaz ancak bu kadar sık kullanılan bir sistemin gerek ulaşım açısından gerekse görsellik açısından diğerlerinden farklı bir konumda olmalı. (Y, 2, E)

Başka bir yönetici ise yönlendirmenin ve mezun takibinin yapılabilmesi açısından e-Okul Sistemi'nin uygulanmakta olduğu (ilk ve orta öğretim) kurumlar arasında bağlantı olmasını istediğini ifade etmiştir.

.....ve nasıl ki Mernis gibi bir sistem ile bir bağlantısı varsa MEBBİS 'in diğer alt sistemleri ile de bağlantılı olarak çalışması iyi olmalıdır diye düşünüyorum. Örneğin; ortaöğretim geçiş sistemi ile birleştirilmeli bu sayede ben kendi okulumdan mezun olan öğrencilerin başarı durumunu takip edebilmeliyim. Mezun olan bir öğrencim okula ziyaretime geldiği zaman onunla başarı durumu hakkında konuşabilmeliyim. (Y, 1, E)

Öğretmenlerin Sistemi Değerlendirmesi ve Sistemin Gelişimine Katkıda Bulunmak İçin Sundukları Öneriler

Öğretmenlerin sistemin gelişimi üzerine sundukları öneriler velilerin sisteme karşı olan ilgisizliğinin nedenlerinin belirlenmesi, sistemin etkin ve uygun kullanılabilmesi için öğretmenlere yönelik eğitimin verilmesi, öğrenciye yönelik modüllerin eklenmesi, öğrencilere sorumluluk verilmesi, okulun fiziki alt yapısının geliştirilmesi, bazı modüllerin yeniden düzenlenmesi başlıkları altında toplanabilir.

Öğretmenlerden biri velilerin e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ne karşı ilgisiz olmasının altında yatan nedenlerin ortaya çıkarılması yönelik bir çalışmanın yapılması ile e-Okul'un amaçlarına daha kolay ulaşabileceğini ifade etmiştir.

Benim söylemek istediklerim sistemden çok sistemin okulumuzdaki işleyişi ile ilgili. Bizim velilerimiz e-Okul'a karşı çok ilgisiz. Mademki TKY'nin amacı okulumuzdaki sorunları tespit edip iyileştirme çalışmaları yapmak o zaman TKY gündemine bu konuyu da ele alabilir. Velilerin e-Okul'a karşı neden ilgisiz olduğu, ilgilerini çekmek için neler yapılması gerektiğini

bulabilir. Böylece e-Okul amaçlarına daha kolay ulaşır. (Öğrt, 1, K)

Başka bir öğretmen ise okulda e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ni kullanmasını bilmeyen öğretmenlerin olduğunu bu yüzden e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'nin etkin ve uygun kullanımı konusunda öğretmenlere yönelik eğitimlerin olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

e-Okul'un nasıl kullanacağını bilmeyen öğretmenler var. Geçen sene ben de bunlar arasındaydım. Geçen sene her öğrenciye üç tane performans üç tane de ders içi performans notu verdim. Çünkü beni konuda bilgilendirmediği için hepsine not verilecek diye düşündüm. Sonra bunu öğretmen arkadaşlarıma dediğim de bana "Kendine niye eziyet ediyorsun? Hepsini not vermek zorunda değilsin." dediler. Bu yüzden e-Okul'u kullanmasını bilmeyen arkadaşlarımıza seminerler düzenlenmeli diye düşünüyorum. (Öğrt, 2, K)

Bu öğretmen ayrıca sistemde bazı modüllerin hiç kullanılmadığına dikkate çekerek bu modüllerin görsel açıdan daha çekici bir hale getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Bir de girişteki duyuruları hiç okumuyoruz. Hani bazı sitelerde yeni bir duyuru olunca duyurunun yanında yeni diye yanıp sönen bir yazı oluyor. Dikkatimizi çekmek için böyle bir şey yapabilirler. (Öğrt, 2, K)

Öğretmenlerden dördü öğrencilerin sistemden daha iyi yararlanabilmesi için gerek e-Okul sisteminde gerekse e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'nde öğrenciye yönelik ek modüllerin olması gerektiğini düşünmektedirler. Öğretmenler proje ve performans ödevi konusunda başlıklar ve değerlendirme kriterlerinin, öğrencilerin görüş yazabilecekleri bir forum sayfasının, öğrencilere yönelik sorularının sistemde olmasının gerektiğini ifade etmişlerdir.

e-Okul ile değil de e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi için şunu önerebilirim: Öğrencileri proje ve performans ödevi konusunda başlıklar ve değerlendirme kriterleri olsa da öğrenciler bunlardan yararlanabilse. (Öğrt, 5, K)

Bence e-Okul'un en büyük eksikliklerinden biri öğrencilerle hakkında görüş ve tavsiyelerimizi belirtebileceğimiz bir bölümün olmaması. Eskiden öğrencilerin ruhsal dosyalarına onlarla ilgili görüş ve tavsiyeleri yazardık. Bu bir sonraki dersine girecek öğretmenler öğrenciler hakkında ön fikir sahibi olması açısından güzeldi. O yüzden e-Okulda da böyle bir bölüm olabilir. (Öğrt, 6, E)

Öğrenciler de e-Okul'a girip görüşlerini yazabilecekleri bir forum olmalı. Mesela o gün işleri derslerle ilgili görüş bildirebilirler. Bu sayede bizlerin de derslerdeki etkinliğimiz öğrencilerin gözü ile değerlendirilmiş olur. (Öğrt, 9, K)

Çocuklara da özel bir sayfası olmalı. Çocuk kendi e-Okul'a kendi yazsın. Ben okulun şu takımındayım. Bu hafta takımda şunları yaptık. Ya da velilerin istek ve görüşlerinin alınabileceği bir sayfa da olabilir. Biz de öğretmenler olarak o sayfadan velilerin istek ve görüşlerini öğrenebiliriz. (Öğrt, 7, K)

Okulun başarısına yönelik eklemeler yapılabilir. Örneğin; öğretmenler soru yükler ve öğrenciler de oradan çalışabilir. (Öğrt, 3, K)

Öğretmenlerden biri sistemdeki bazı sorumlulukların ise öğrencilerle paylaşılmasını istediğini ifade etmiştir.

Bence çocuğa doğru olanı öğretip okudukları kitapları onlara girdirmeliyiz. Çocuklara da güvenmeliyiz. Onlara da güvenmeliyiz. Ya da velilere şifre veririz çocuklar da velilerinin gözetiminde okudukları kitapları girebilirler. (Öğrt, 8, E)

Başka bir öğretmen sistem daha iyi işlemesi için okulun fiziki alt yapının geliştirilmesinin gerektiğini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin veri girişleri sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için daha fazla bilgisayarın veya dizüstü bilgisayarların olması gerekiyor. (Öğrt, 9, K)

Öğretmenlerden beşi sosyal faaliyetler, davranış notları, karne görüş bölümü gibi bazı modüllerin yeniden düzenlenerek daha işlevsel hale getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Sosyal faaliyet ders dışında etkinliktir. Ama e-Okul'da sosyal faaliyet başlığı altında sadece öğrencinin okuduğu kitap görülüyor. Sosyal faaliyetlerin yeniden düzenlenmesi gerekiyor. (Öğrt, 10, K)

.....Öğrencilerin okuduğu kitapları, sisteme sosyal faaliyetler başlığı altında giriliyor. Ama sosyal faaliyet denilince aklıma kitap okuma gelmiyor. Bir öğrencinin girdiği yarışmalar, bir okul takımında yer alarak oynadığı maçlar, satranç takımında yer alarak katıldığı turnuvalar....vb faaliyetlerin bu başlık altında yer alması daha doğru olacaktır diye düşünüyorum. (Öğrt, 4, K)

Davranış notlarında bir samimiyetsizlik görüyorum. Çok fazla davranış notu görüyoruz. Biliyorsun davranışlar objektif ölçme aracı kullanılarak ölçülemiyor. Ortada kriterler olmalı. Ama e- okul böyle bir kriter sunmuyor. O yüzden davranış notlarını belirlemede zorlanıyoruz. e-Okul biz davranış kriterleri sunabilirse daha iyi olur. Bu konuda velinin de katılımı da olmalı diye düşünüyorum. Bu çocuk okulda böyle ama acaba evde nasıl? (Öğrt, 11, K)

Karnede öğrencinin derslerdeki durumu ilgili olarak öğretmen görüşünün olduğu bir bölüm var. Karnenin üzerine elle yazmaktansa e-Okul'a bir bölüm açılıp oraya önceden yazılabilir. Böylelikle karne günü biz de ne yazacağız şimdi diye düşünmek zorunda kalmayız. (Öğrt, 10, K)

Öğrencilerin Sistemi Değerlendirmesi ve Sistemin Gelişimine Katkıda Bulunmak İçin Sundukları Öneriler

Öğrencilerin sistemin gelişimi üzerine sundukları öneri öğrencilere yönelik modüllerin sisteme eklenilmesi şeklindedir. Öğrencilere yönelik olarak ise e-Okul Bilgilendirme Sistemi'nden sınav soru ve cevaplarını görebilmelerine, sadece kendi durumu ile bilgilere değil de arkadaşlarının durumu hakkındaki bilgilerini gözlemleyebilmelerine, öğretmenlerin kendileri hakkındaki yorumları öğrenebilmelerine, ödevleri sistemden takip edebilmelerine, öğrenciler için yararlı linklere ulaşabilmelerine, öğretmenlerle e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi üzerinden görüşebilmelerine, soru çözebilmelerine imkân sağlayan modüllerin sisteme eklenilmesini istenilmektedir.

Öğretmenlerin her sınavdan önce sınavda çıkacak soruların benzerlerinin yayınlanmasını isterdim. (Ö, 1, E6)

Arkadaşlarımın da notlarını görmek isterdim. Okulda veya sınıfta kaçınıcı olmuşum onu görmek isterdim. (Ö, 2, K6)

e-Okul'da Dyned gibi bir sistem olsun isterdim. Hem soru çözmek için kaynak aramamıza gerek kalmazdı hem de öğretmenlerimiz o gün kaç saat ders çalıştığımızı e-Okul'dan görürlerdi. (Ö, 2, K6)

.....Proje ve performans ödevlerinin nasıl yapılacağını açıklayan birer örnekler de yer almalı bence e-Okul'da. Öğretmenlerimiz nasıl yapmamız gerektiği ile ilgili açıklamalar yapıyorlar ancak bazen bu yeterli olamayabiliyor. (Ö, 3, E7)

Tıpkı deneme sınavlarından sonra bize verdikleri kağıtta yazdığı gibi öğretmenlerimiz de e-Okul'a her yazılıdan sonra hangi konularda eksik olduğumuzu yazarlarsa çok sevinirim. (Ö, 4, K7)

Öğretmenlerin öğrenciler hakkındaki yorumların, yazılı tarihlerimin, ödevlerin e-Okulda yer almasını isterdim. (Ö, 5, K8)

Öğretmenler ödevlerimizi e-Okul üzerinden verseler. e-Okul'da ödevlerimizi yapmamızda bize yardımcı olacağı düşünülen siteler önerileri veya linkler olsa. (Ö, 5, K8)

.....Her yazılıdan sonra sınav soru ve cevaplarının e-Okul'dan görülebilmesini isterdim. Böylelikle nerede hata yaptığımızı ve kaç puan alacağımızı yazılı sonucunu okunmasını beklemeden öğrenebiliriz.. (Ö, 6, K8)

Velilerin Sistemi Değerlendirmesi ve Sistemin Gelişimine Katkıda Bulunmak İçin Sundukları Öneriler

Velilerin beşi sistemin gelişimi üzerine sundukları öneriler velilerin kullanımına yönelik modüllerin eklenmesini şeklindedir. Veliler, sistemin üzerinden ödev takibinin yapılabilmesine, sadece okulda yapılan sınavların değil farklı kurum ve kuruluşlarca da yapılan deneme sınav sonuçlarının da sistemden ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesine öğretmenlerin öğrencileri hakkındaki görüşlerinin görülebilmesine imkân sağlayan modüllerin sistemde yer almasını istediklerini belirtmişlerdir.

Bazen "anne bu gün hiç ödev verilmedi" diye kandırabiliyor ya ödevini gerçekten unutmuş olabiliyor çocuğum. Keşke öğretmenler ödevleri de günü gününe e-Okul'a girseler de biz de bu sayede ödevleri öğrenebilsek. (V,1, K6)

..... Öğrencilerin o hafta çocuğumun hangi konulardan kaç soru çözdüğünü, bunlardan kaçının yanlış, kaçının doğru olduğunu öğrenebilseydim. Böylece çocuğumun başarı hakkında daha çok bilgi sahibi olurum. Çocuğum aldığı ders notlarının iyi olması SBS'de başarılı olacağı anlamına gelmiyor bunu sınav sonuçlarından daha net görebiliyoruz. Bu açıdan sistemde bu tür bilgilerin de yer almasını istiyorum. (V,2, K6)

.....Sistemde sınıf düzeylerine uygun olarak SBS sınavına yönelik öğretmenlerin tavsiye ettiği kitaplar da olsa iyi olurdu bence. Madem bu sistem adı üzerinde Veli Bilgilendirme Sistemi ise sadece çocuğum okuldaki durumu hakkında değil bizi bu gibi konularda da bilgilendirmesini isterdim doğrusu. (V,3, K7)

e-Okul'da bu bilgilerin dışında okulda yapılan deneme sınav sonuçlarının ayrıntılı bir şekilde da yer almasını isterim. Evet, her deneme sınavından sonra sınav sonuç belgesi alıyoruz. Ancak bu sınav sonuç belgesinde hangi konularda hangi soruların yapılamadığı gösterilmiyor. Bir veli olarak çocuğumun hangi konularda eksik olduğunu bilmek isterdim doğrusu. (V,5, K8)

Karnelerde öğretmenlerin öğrenciler hakkındaki görüşleri var. Biz öğretmenin görüşünü karne gününe kadar beklemesek de e-Okul'dan görebilsek daha iyi olmaz mı? Belli süre aralıklarla öğrenciler hakkındaki görüşleri yazsa öğretmenler ne iyi olur. (V,4, E7)

Bu beş veliden farklı olarak bir veli ise e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'nde yer alan bilgilerin bir velinin öğrencisinin genel durumu hakkında bilgi sahibi olması açısından yeterli olduğunu, sistemde daha fazla bilginin yer alacak olmasını ise veli ile okul arasındaki iletişimi azaltacağını ifade etmiştir.

e-Okul'daki bilgiler bir veli için öğrencisinin genel durumu hakkında bilgi sahibi olması açısından yeterli bence. Sisteme aşırı bilgi yüklemek bence veli ve okul arasındaki iletişimi

koparır. Örneğin; bir öğrenci ile ilgili tavsiyeler de sistemde yer alsaydı hiçbir veli okula gitmeye gerek duymaz. (V,6, K8)

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma ile yöneticilerin, öğretmenlerin e-Okul Sistemi'ne ilişkin görüşleri ile öğrencilerin ve velilerin e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ne ilişkin görüşleri nitel desenli olarak araştırılmıştır. Bu bölümde nitel araştırmanın doğası gereği analitik genellemeler yapmadan araştırma sonucunda katılımcılardan doğrudan elde edilen bulgular, yapılan çözümlenmelere dayalı olarak ortaya çıkan sonuçlar ve geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Yöneticilerin e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ni bir düzen ve bir kolaylık olarak gördüklerini belirtmeleri sisteme ilişkin olumlu algıya sahip olduklarını göstermektedir. e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ni, sistemin kullanıcıları arasında bir bağ kurması açısından köprüye, kapsadığı bilginin çokluğu açısından uzaya sürekli genişleyen bir sisteme benzetmeleri yöneticilerde sisteme ilişkin olumlu algıların oluştuğunu destekleyici niteliktedir.

Öğretmenlerin e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ni düzen, kolaylık, hızlı erişim ve rahatlık olarak gördüklerini belirtmeleri sisteme ilişkin olumlu algıya sahip olduklarını işaret etmiştir. e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'ni bilgileri hızlı bir şekilde iletmesi bakımından uçağa ve dünyanın en hızlı koşan hayvanı olan çitaya, detayları göstermesi açısından merceğe, öğretmene yardımcı olması açısından sekretere, harcanan emek karşısında alınan sonuç bakımından ağaca, içerisindeki bilgilerin düzenli olması bakımından kütüphaneye benzetmeleri sistemle ilgili olarak öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunda olumlu algıların oluşmaya başladığı söylenebilir.

Öğrencilerin e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ni öğretmenlerin, öğrencilerin karne almadan önce ders notlarını, davranış notlarını ve dersle ilgili her türlü bilgiyi girdiği yalnızca kendilerin değil ailelerinin de bu bilgileri görmek için girebildiği bir site olarak belirtmeleri sistemine ilişkin ne olumlu ne de olumsuz bir algıya sahip olduklarına işaret etmiş görülse de e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi hakkında ürettikleri metaforlara ve sistemin onlar için ifade ettiği anlamı yansıtan çizimlere bakıldığında durum daha belirgindir. e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ni gizliliği açısından kara kutuya, sunduğu bilgiler açısından kitaba, bilgilerin evlerine kadar gelmesi açısından arabaya, bilgilerin kendilerini hızlı bir şekilde sunulması açısından uçağa, bilgileri saklaması açısından beyne ve kapsadığı bilginin çeşitliliği açısından ağaca benzetmeleri sisteme ilişkin olumlu algıların oluştuğunu destekleyici niteliktedir. Yine çizimlerde bir velinin evindeki bilgisayardan çocuğunun notlarının iyi olduğunu gördüğü zaman sevinmesi ve çocuğuna sarılması, öğrencinin bilgisayar ekranından sistemdeki notlarına bakması, öğrencinin notlarını düşük bularak ve çalışması gerektiğini düşünmesi, zamanın hızla akıp gitmesi gibi temaların yer alması öğrencilerde olumlu algıların oluştuğunu destekleyici niteliktedir.

Velilerin e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ni günümüzün koşulları gereği öğrencilerin eğitim ile ilgili her türlü bilginin elektronik ortama aktarıldığı, velilerin de istedikleri zaman hızlı bir şekilde bu bilgilere ulaşabildikleri bir sistem bir düzen ve bir kolaylık olarak gördüklerini belirtmeleri, sisteme ilişkin olumlu algıya sahip olduklarını göstermektedir. Sistemi, öğrencileri kendi eğitim durumları hakkında bilgilendirip gelişmesine yardımcı olması açısından sarmaşığın ağdığı bir desteğe, yine öğrencileri kendi eğitim durumları hakkında bilgilendirmesi açısından ansiklopediye, öğrencilerinin eğitim durumları hakkında bilgilendirip uyarması açısından alarm sistemine, rehber öğretmen veya postacıya benzetmeleri velilerde sisteme ilişkin olumlu algıların oluştuğunun bir ifadesi olarak görülebilir.

Yöneticilerinin e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'nin gelişimi üzerine sundukları öneriler zamandan tasarruf, maddi açıdan tasarruf, tasarım estetiği ve diğer sistemlerle veya kurumlarla bağlantı başlıkları altında toplanabilir.

Öğretmenlerin e- Okul Sistemi'nin gelişimi üzerine sundukları öneriler e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu öneriler velilerin e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'ne karşı olan ilgisizliğinin nedenlerinin belirlenmesi, sistemin etkin ve uygun kullanılabilmesi için öğretmenlere yönelik eğitimin verilmesi, öğrenciye yönelik modüllerin eklenmesi, öğrencilere sorumluluk verilmesi, fiziki alt yapının geliştirilmesi, bazı modüllerin yeniden düzenlenmesi başlıkları altında toplanabilir.

Öğrencilerin e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'nin gelişimi üzerine sundukları öneri öğrencilere yönelik modüllerin sisteme eklenilmesi şeklindedir. Öğrenciler, sistemden daha çok yararlanabilmek sistemden sınav soru ve cevaplarını görebilmelerine, sadece kendi durumu ile bilgilere değil de arkadaşlarının durumu hakkındaki bilgilerini gözlemleyebilmelerine, öğretmenlerin kendileri hakkındaki yorumları öğrenebilmelerine, ödevleri takip edebilmelerine, öğrenciler için yararlı linklere ulaşabilmelerine, öğretmenlerle sistem üzerinden görüşebilmelerine, soru çözebilmelerine imkân sağlayan modüllerin sisteme eklenilmesini istenilmektedir.

Velilerin e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi'nin gelişimi üzerine sundukları öneriler velilerin kullanımına yönelik modüllerin eklenmesini şeklindedir. Veliler, sistemden daha çok yararlanabilmek için sistemin üzerinden ödev takibinin yapılabilmesine, sadece okulda yapılan sınavların değil farklı kurum ve kuruluşlarca da yapılan deneme sınav sonuçlarının da sistemden ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesine öğretmenlerin öğrencileri hakkındaki görüşlerinin görülebilmesine imkân sağlayan modüllerin sistemde yer almasını istemektedirler.

Bu bağlamda yöneticilerin, öğretmenlerin velilerin ve öğrencilerin sundukları bu öneriler dikkate alınarak sistemler üzerinde düzenlemeler yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Başbakanlık (2002). *e-Türkiye girişimi eylem planı taslak* (Ağustos 2002). [Online]:www.bilgitoplumu.gov.tr/Documents/1/.../020800_E_TurkiyeEylemPlani.pdf adresinden 01.04.2010 tarihinde indirilmiştir.
- Bayrakçı, M. (2005). Avrupa Birliği ve Türkiye eğitim politikalarında bilgi ve iletişim teknolojileri ve mevcut uygulamalar. *Millî Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 167.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı). (1997). *Sekizinci beş yıllık kalkınma planı özel ihtisas komisyonları 1997/7 tarih ve b.02.1.dpt.0/2456 sayılı genelgesi*, [Online]: <http://plan8.dpt.gov.tr/genelge/> adresinden 21.03.2010 tarihinde indirilmiştir.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı). (2004). *e- Dönüşüm Türkiye projesi kısa eylem planı (2003-2004)*, [Online]: <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/aep/e-dtr/2004.pdf> adresinden 02.04.2010 tarihinde indirilmiştir.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı). (2005). *Sekizinci beş yıllık kalkınma planı 2005 programı*. 21.03.2010 tarihinde <http://ekutup.dpt.gov.tr/program/2005/bilisim.html> adresinden alınmıştır.
- e- Devlet Kapısı. (2010). *Dünyada e-devlet uygulamaları*. [Online]: <http://e-devlet-kapisi.blogspot.com/2008/12/dunyada-e-devlet-uygulamaları.html> adresinden 21.02.2010 tarihinde indirilmiştir.
- İnce, M. (2001). *e-Devlet kamu imkanlarının sunulmasında yeni imkanlar*. Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları, 01.04.2010 tarihinde <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/elek/ekutupana2.asp?id=372> adresinden alınmıştır.
- Köse, A. (1984). Yönetim bilgi sisteminin bir alt sistemi olan üretim sistemi ve halıser ve yer döşemeleri sanayi ticaret a.ş.'deki uygulamanın incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- MEB (2000). *Okulların web siteleri, eğitim teknolojileri genel müdürlüğü'nün 20.10.2000 tarih ve b.08.0.etg.0.21.06.04 /8846 sayılı yazısı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB (2007). *e- Okul klavuzu*. Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Bilişim Dairesi, [Online]:<https://e-okul.meb.gov.tr/Dokumanlar/e-Okul-Kilavuz.pdf> adresinden 27.03.2010 tarihinde indirilmiştir.
- MEB (2008). *e -Okul sistemi'nin ortaöğretim okullarında uygulanması, eğitim teknolojileri genel müdürlüğü'nün 05.11.2008 tarih ve b.08.0.etg.0.21.01.01.00.2 /19638 sayılı yazısı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Özçelik, E. ve Yıldırım, S. (2002). Web destekli öğrenme ortamlarında bilişsel araçların kullanımı: Bir durum çalışması. *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Uluslararası Açıkta ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, 23-25 Mayıs, Eskişehir, [Online]:http://aof20.anadolu.edu.tr/bildiriler/Erol_Ozcelik.doc adresinden 19.03.2010 tarihinde indirilmiştir.

- Sevindim, M. (2004). Kamu bilgi ağları ve ılsis projesi. [Online]: <http://80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/ere/sevindim.doc> adresinden 22.03.2010 tarihinde indirilmiştir.
- Yaman D. (2008). Kamu Yönetiminde Elektronik Devlet Modeli ve İşletmelerin Vergi Tahsilatlarının Elektronik Ortamda Uygulanması: Ankara İli Örneđi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A.ve şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Ankara.